

Lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsiksi

Asia

Alueenkäyttölaki tulee sääntelemään yhtä keskeisintä oikeudenalaa: **MAAN OMISTUSTA**, sen käyttöä ja siihen liittyviä oikeuksia ja vapauksia. Siksi on erittäin tärkeää, että sääntely täyttää perus- ja ihmisoikeudet ja siinä tunnustetaan olemassa olevat oikeudet ja vapaudet. Niiden rajoittamiseen tai sivuuttamiseen ei tule mennä kevein perustein. Maan omistusoikeuden murentaminen tai heikentäminen alueen käyttöä sääntelemällä murentaa Suomen oikeusjärjestelmää.

Lapinkylien saamelaisten, alkuperäiskansaan kuuluvien metsäsaamelaisten ja inarinsaamelaisten virallinen instituutio ja edustaja on Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry, lyhyesti **Lapinkylien parlamentti**.

Hallituksen esitys eduskunnalle uudeksi alueenkäyttölainsiksi tulee arvioida laajasti kaikkia asianosaisia koskien lain vaikutusten arvioinnilla.

Hallituksen esityksessä alueenkäytön ohjausjärjestelmää käsiteltäessä huomio kiinnittyy erityisesti perustuslain 121 § kuntien itsehallintoon alueenkäytössä, kaavoituksessa, sekä menettelyihin alueidenkäytön sääntelyssä.

Perustuslain mukaan kunnilla on itsehallinto. Alueidenkäytön ohjaus on keskeinen osa kunnallista ja kunnan asukkaiden itsehallintoa.

Kunta ja saamelaiskäräjät käyttäisivät perustuslain 121 §:n mukaista itsehallintoa samalla alueella. Se tulee haastamaan yhdenvertaisuuden ja hyvän hallinnon periaatteet. Kuntalaiset eivät ole yhdenvertaisia alueenkäytössä.

Hallituksen esityksessä alueenkäyttölainsiksi saamelaiskäräjien äänioikeutetut saamelaiset ovat edustettuina kuntalaisina ja merkittävää määräysvaltaa käyttävinä saamelaiskäräjälain kautta. Hallituksen esityksessä rinnastetaan kunnan ja saamelaiskäräjien itsehallinto alueenkäytössä. Kaksi itsehallintoelintä alueenkäyttöön liittyvässä päätöksenteossa saman kunnan alueella ei ole joustava ja toimiva ratkaisu. Se haastaa hyvän hallintotavan ja yhdenvertaisuuden paikallishallinnossa.

Alueidenkäyttö erityisenä oikeutena kuuluu maa-, veronkantoluetteloon ja henkikirjoihin lappalaiseksi merkittyjen jälkeläisille. ylimuistoiset oikeudet, maa-oikeudet ja niihin liittyvät erityiset oikeudet ovat edelleen voimassa olevia oikeuksia. Kiinteistöoikeus perustuu saantoon. Inarin- ja metsäsaamelaisten saanto, ei ole vain ylimuistoinen, vaan heillä ja heidän taloillaan on myös kirjallinen todistusaineisto ja saanto, kirjalliset todistukset asuinalueidensa maiden hallinnasta ja käyttöoikeudesta. Näitä vahvistettuja saantoja ei ole koskaan kumottu Juuri näihin saantoihin perustuu kalastuslain .2016 erityiset etuudet 6 §, 43 § ja 44 §, sekä näiden saantoihin perustuviin oikeuksiin kirjatut erityiset etuudet, jotka on merkitty kiinteistörekisteriin ja ovat osa lapinkyläin kuuluvien omistamien tilojen ulottuvuutta, niiden aineellista omaisuutta. Valton on mitä kiireimmin käynnistettävä kiinteistömääritys toimitukset kalastuksen lisäksi myös tilojen ja niiden omistajien muistakin oikeuksista, jotka maanmittauslaitoksen on vahvistettava ja merkittävä ne tiloille kiinteistörekisteriin. jotka kuuluvat alkuperäiskansaan kuuluville metsäsaamelaisille ja inarinsaamelaisille.

Maaomaisuus siihen liittyvine erityisoikeuksineen periytyvät Lapinkyläin jälkeläisille. Saamelaiskäräjät ei ole, eikä koskaan ole ollut Lapinkylä, eikä oikeudellisen ja historiallisen tutkimuksen mukaan ole omistanut Lapinkylälle kuuluvia ylimuistoisia oikeuksia saamelaisten kotiseutualueella. Saamelaiskäräjälain yhteistoiminta -säädos, saamelaisuus ilman polveutumista Lapinkyläin asukkaista, ei oikeuta sulkemaan alueenkäytön ulkopuolelle alkuperäiskansaan kuuluvia Lapinkyläin asukkaiden jälkeläisiä, metsä- ja inarinsaamelaisia.

Laki alueidenkäytöstä ei ole oikea väylä itsehallinnon laajentamiselle. Emme hyväksy saamelaiskäräjien itsehallinnon laajentamista kielen ja kulttuurin ulkopuolelle. Mikäli saamelaiskäräjät nostetaan alueenkäyttölaisissa uuteen asemaan, polkee se alleen Suomen alkuperäisen ja alkuperäiskansaan kuuluvien alueellaan pitkään asuneiden metsä- ja inarinsaamelaisten ylimuistoiisiin oikeuksiin ja vapauksiin kuuluvat oikeudet.

Saamelaiskäräjälain uudistuksessa äänioikeutta vaille jääneiden saamelaisten asema koko yhteiskunnan oikeuksista ja vapauksista päätettäessä tulee olla yhdenvertaista kaikkien maan- ja alueenkäytön asianosaisten ja kuntalaisten kanssa.

Saamelaiskäräjät ovat vaaliluetteloon valittujen edunvalvoja. Saamelaiskäräjien toiminta konkretisoituu loukaten alkuperäiskansaan kuuluvien metsäsaamelaisten ja inarinsaamelaisten asianosaisten oikeuksia alueenkäytössä.

Saamelaiskäräjien puhevalta ja asema koskee vain saamelaiskäräjien vaaliluetteloon valittujen henkilöiden edunvalvontaa. Se ei edusta tai voi käyttää saamelaisten kotiseutualueella asuvien, äänioikeuden ulkopuolelle jätettyjen saamelaisryhmien puhevaltaa kansallisissa tai kansainvälisissä asioissa. Saamelaiskäräjälain uudistuksen, saamelaismääritelmän ja polveutumisen poistamisen myötä saamelaiskäräjien asema edustaa kaikkia alkuperäiskansaan kuuluvia saamelaisia muuttuu kyseenalaiseksi.

Alueidenkäyttöä koskeva sääntely tulee tarkastella perustuslain, EU ihmisoikeuksien, alkuperäiskansanoikeuksien, KP oikeuksien, syrjinnän kieltävien sopimusten kautta.

Alueenkäytön lakiuudistuksessa tulee huomioida

1. Alueenkäytön säädöksiin tulee sisältyä Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry:lle, Lapinkylien parlamentille asema edustaa Suomen alkuperäiskansaan kuuluvia metsäsaamelaisia ja inarinsaamelaisia.
2. Saamelaiskäräjien asemaa itsehallinnossa ei tule laajentaa kielen ja kulttuurin ulkopuolelle alueidenkäytön lainsäädännön avulla.
3. Lainsäädäntöuudistuksessa kahtia jaetun saamenkansan kummankin osapuolen osallistuminen ja yhteistyöneuvottelut tulee näkyä yhdenvertaisesti ja yhtenevästi lainsäädännössä.
4. Alueenkäytön sääntelyä tulee yksinkertaistaa. Sitä tulee keventää ja poistaa siitä turha byrokratia.
5. Avoimuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet tulee turvata kaikille saamelaisille viranomaisneuvotteluissa, kuulemisissa ja yhteistyöneuvotteluissa.
6. Avoimuutta ja luottamuksellisuutta yhteiskuntaa koskevaan päätöksentekoon tulee vahvistaa alueenkäyttölaissa.
7. Alueenkäytön neuvotteluprosessit ja edunvalvonta tulee tehdä avoimiksi ja julkisiksi myös saamelaiskäräjien osalta.

Alkuperäiskansaan kuuluvien metsäsaamelaisten ja inarinsaamelaisten oikeudet olla mukana lainsäädäntötyössä ja alueenkäytöstä päätettäessä tulee turvata.

Suomen alkuperäisten saamelaisten yhteistyöjärjestö ry
Lapinkylien parlamentti

Merja Mattila
puheenjohtaja